

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГІ ЄВРАН УНІВЕРСИТЕТ (Туреччина)
УНІВЕРСИТЕТ ЖАН МУЛЕН ЛІОН 3 (Франція)
TESOL – UKRAINE**

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В МОВІ І КУЛЬТУРІ

Збірник наукових праць

Київ 2021

УДК 821.09(100)(082)
НЗ5

Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових праць / за заг. ред. О.Г. Шостак. - К.:Талком, 2021. - с. ISBN 978-617-7832-35-4

Збірник містить тексти доповідей XIV Міжнародної конференції з питань національної ідентичності в мові і культурі, що відбулася 21-22 квітня 2021 року на кафедрі іноземних мов та прикладної лінгвістики факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

УДК 821.09(100)(082)

Редакційна колегія:

Е. Акіллі, доктор філософії (Історія), академік

Агі Євран університет, Киршехір (Туреччина)

О. Артюшкіна, кандидат наук з лінгвістики, доцент

(Університет Жан Мулен Ліон 3, Франція)

Н. О. Висоцька, доктор філологічних наук, професор

(Київський національний лінгвістичний університет, Україна)

Р. І. Дудок, доктор філологічних наук, професор

(Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна)

Ю. Л. Мосенкіс, доктор філософських наук, професор,

(Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна)

А. І. Раду, канд. філол. наук, доцент

(Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна)

А. В. Чеснокова, професор

(Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна)

О. Г. Шостак, кандидат філологічних наук, доцент

(Національний авіаційний університет, Україна)

Н. В. Ладогубець, кандидат педагогічних наук, доцент

(Національний авіаційний університет, Україна)

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (протокол № 4 від 15 квітня 2021 р.)

ISBN 978-617-7832-35-4

© Колектив авторів, 2021
© Національний авіаційний університет, 2021

БОКШАНЬ Галина Іванівна

Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов, Херсонський державний аграрний університет, м. Херсон

БОНДАР Тамара Іванівна

доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

ВАСИЛЬЄВА Катерина Петрівна

Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж Одеської національної академії харчових технологій», м. Одеса

VARDOSHVILI Eka

Doctor of Philology,

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Tbilisi (Georgia)

ВЕРБИЛО Галина Павлівна

Старший викладач кафедри іноземних мов та прикладної лінгвістики, факультет лінгвістики та соціальних комунікацій, Національний авіаційний університет, м. Київ

ВИПАСНЯК Галина Олегівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів

ВИСОЦЬКА Наталія Олександрівна

Доктор філологічних наук, професор, Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ

ВЛАДИКА Світлана Анатоліївна

Кандидат юридичних наук, доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ

ВОЛОДАРСЬКА Маргарита Володимирівна

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Льотної академії Національного авіаційного університету, м. Кропивницький

ГАЙДАШ Анна Владиславівна

Кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри германської філології, Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ

ГАЛИЧ Олександр Андрійович

Доктор філологічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

ГАРМАШ Людмила Вікторівна

доктор філологічних наук, професор, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, м. Харків

ГЛУШАНИЦЯ Наталія Вікторівна

Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та прикладної лінгвістики, факультет лінгвістики та соціальних комунікацій, Національний авіаційний університет, м. Київ

ЗМІСТ

КУЛЬТОРОЛОГІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

<i>АТАМАНЧУК В.</i>	МОДЕЛЮВАННЯ ФІКЦІЙНОЇ СВІДОМОСТІ ПЕРСОНАЖА У ДРАМІ І. ДНІПРОВСЬКОГО «ЯБЛУНЕВИЙ ПОЛОН»	3
<i>АЮПОВА С. АЮПОВ С.</i>	ЛИНГВО-КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ КОММЕНТАРИЙ К АНТРОПОЭТОНИМАМ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ПРОЗЫ И.С. ТУРГЕНЕВА (ЕВГЕНИЙ БАЗАРОВ)	6
<i>БАЗОВА В.</i>	РЕЗЕРВАЦІЯ У ТВОРЧОСТІ ШЕРМАНА АЛЕКСІ	12
<i>БАБЕНКО-ЖИРНОВА М.</i>	ОБРАЗНО-СИМВОЛІЧНИЙ СВІТ ФІЛОСОФСЬКОЇ ЛІРИКИ ЙОСИФА ЗБІГЛЕЯ	18
<i>БАКІНА Т.</i>	ФЛОРИСТИЧНІ ОБРАЗИ В КАЗКАХ ТА ІСТОРІЯХ Г.-Х. АНДЕРСЕНА	23
<i>БЕРЕЗНІКОВА Н.</i>	ДО ПИТАННЯ ОСВІТИ ЯК ЧИННИКА ЖИТТЄВОЇ НЕОБХІДНОСТІ СУЧАСНОГО ПОКОЛІННЯ КОРИННОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ У ТВОРЧОСТІ ШЕРМАНА АЛЕКСІ	28
<i>БОНДАР Т.</i>	НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КОРИННИХ НАРОДІВ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ ЯК АНТИКОЛОНІАЛЬНИЙ КОНСТРУКТ	31
<i>ВАСИЛЬЄВА К.</i>	«ОДНОРИМКИ: СЛОВНИК ОМОНІМІВ ТА СХОЖОСЛОВІВ» – ОРИГІНАЛЬНИЙ	38
<i>ВИСОЦЬКА Н.</i>	МОВОЗНАВЧО-ПОЕТИЧНИЙ СЛОВНИК ШЕКСПІР АНГЛІЙСЬКИЙ VS. ШЕКСПІР АМЕРИКАНСЬКИЙ: СЦЕНА ЯК ПРОСТІР ЗІТКНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ (П'ЄССА Р.НЕЛЬСОНА «ДВА ШЕКСПІРСЬКИХ АКТОРА»)	43
<i>ГАЙДАШ А.</i>	СЮЖЕТНО-КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ОДНОАКТНОЇ КОМЕДІЇ МЕРІ ЛУїС ВІЛСОН «ЗАГУБЛЕНІ» (2000)	48
<i>ГАЛИЧ О.</i>	УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО КІНЦЯ ХІХ СТОЛІТТЯ В МЕМУАРНІЙ РЕЦЕПЦІЇ С. ЄФРЕМОВА	51
<i>ЖУЖГИНА- АЛЛАХВЕРДЯН Т.</i>	«ЗВЕЗДНЫЕ ИМЕНА» И ИХ ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ЗНАЧЕНИЯ В МИФОПОЭТИЧЕСКОМ И ЛИРИКО-ФИЛОСОФСКОМ ДИСКУРСЕ	56
<i>ЗВИНЯЦЬКОВСЬКИЙ В.</i>	«НАЦІОНАЛЬНА КУЛЬТУРА IN ТОТО» ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ТВОРУ («ЧОРНИЙ МОНАХ» А. П. ЧЕХОВА)	60
<i>КАДУБОВСЬКА С.</i>	ПОЕТИКА ПІЗНЬОЇ ЗРІЛОСТІ У ДРАМІ ЛУТЦА ХЮБНЕРА «СЕРЦЕ БОКСЕРА»	61

Анна Гайдаш

кандидат філологічних наук, доцент

Київський університет імені Бориса Грінченка

м. Київ

СЮЖЕТНО-КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ОДНОАКТНОЇ КОМЕДІЇ МЕРІ ЛУЇС ВІЛСОН «ЗАГУБЛЕНІ» (2000)

Звернення авторів нової драми до одноактної п'єси наприкінці XIX ст., що сприяє подальшій популярності цієї жанрової форми, П.Сонді пояснює природою драми, яка в той час намагається подолати кризовий період – вирватися з полону класицизму (XVII-XVIII cc.) і реалізувати соціальний потенціал. Одноактівка концентрує драматичну напругу і заінтригованість міжособистісної дії, які, за словами Сонді, у XIX ст. нівелюються внаслідок самотності, ізоляції та безсилля людини [3, с. 70]. П.Паві додає до визначення одноактівки швидкий ритм твору та «реалістичне штрихування» [2, с. 307]. Недосліджені в українській науці про літературу одноактні твори Мері Луїс Вілсон (нар. 1931) демонструють зреалізований потенціал короткої драматичної форми сучасного театру США. Публікації та театральні вистави за творами Вілсон не лише сприяють популяризації одноактівки, а й роблять її актуальною в контексті драмознавства. На матеріалі п'єси М.Вілсон «Загублені» («Lost») простежимо сюжетно-композиційні особливості одноактівки з позицій літературознавчої геронтології.

Сюжет «Загублених» обертається навколо зборів і поїздки двох давніх подруг на ланч у центр міста. Подієвість сюжетної лінії формується як за допомогою діалогу Гелен та Еліс, так і власне дією засобам / за посередництвом драматичної ілюзії: дві стільця на порожній сцені мають уособлювати автомобіль Еліс, на якому подруги їдуть обідати. Під час поїздки внаслідок безперервних балачок Еліс втрачає увагу, машина з'їжджає у кювет і перевертається. Жінки опиняються догори дригом, але розмов не припиняють. У результаті цієї пригоди кожна з них пригадує забуті імена й назви та події з минулого, що призводить до комедійної

кульмінації – звинувачення Гелен у тому, що вона увела хлопця Еліс у третьому класі. Втім подруги примирюються і вирішують вибиратися з перевернутого авто. У відкритому фіналі п'єси дійові особи продовжують шукати загублені речі і згадувати, що робили раніше. Драматичний конфлікт виопуклює вплив вікових змін на поведінку Гелен та Еліс під час їхньої подорожі до міста, що посилює комедійність твору: Гелен не може знайти свої окуляри, які виявляються у неї на носі, та збирається на ланч у капцях; Еліс забуває про ключі від помешкання в дверях квартири та намагається сісти не в свій автомобіль, і т.д.. У характеристиці дійових осіб драматург вдається до ейджистського евфемізму, визнаючи жінок як представниць «невизначеного віку», що ускладнює читацьку рецепцію в експозиції твору. Вік персонажів є важливим чинником при аналізі та постановці одноактівки. Без пошуку й інтерпретації геронтомаркерів авторський замисел твору може бути невірно потрактований, оскільки забудькуватість, що призводить до відчуття «загубленості», унаочнене назвою п'єси, у молодших вікових періодах є скоріше романтичною рисою, тоді як у пізній зрілості проблеми із пригадуванням сигналізують про психологічні та фізіологічні зміни.

Частотними вказівками на пізню зрілість є переважно антропоніми, які Еліс та Гелен пригадують лише згодом. Проте неможливість миттєво пригадати власні назви або недавні дії не обов'язково свідчить про приналежність мовця до третього віку; у будь-якому віці людині властивий феномен «крутиться на язиці» (*presque vu*), коли ми не можемо одразу загадати потрібне слово. Важливими для ідентифікації віку дійових осіб «Загублених» є два епізоди: у першому з них Еліс згадує про спільний з Гелен дівчачий клуб «The Betty Grables», закритий для вступу усіх сторонніх. Посилання на Елізабет Рут «Бетті» Грейбл, американську акторку і співачку, популярну в середині ХХ ст., в п'єсі, прем'єра якої відбулася 2000 р., дозволяє висновувати про пізню зрілість дійових осіб. Другим епізодом є згадка про поширену у 1950-х роках зачіску помпадур. Непрямими геронтомаркерами, за допомогою яких ідентифікуємо вік дійових осіб, є звернення до театральних вистав, драматичних творів, акторів, драматургів, художників-імпресіоністів, обговорення яких підштовхують реципієнта до уявлення старших

персонажів в ролі подруг. Єдиним прикладом самостереотипізації є репліка Гелен, яка через поганий зір називає себе сліпою куркою [5, с. 528].

Комедія «Загублені» сповнена метатеатральні та інтертекстуальності. Мері Вілсон – знана у США театральна актриса і кіноакторка («Кладовище домашніх тварин», 1989). Однієї з її останніх гучних ролей є 91-річна Віра з п'єси Е.Герцог «4000 міль» у позабродвейській виставі 2012 р. (Lincoln Center Theater). Вперше надрукована у 2002 р. [5], комедія «Загублені» відкриває збірку семи одноактних п'єс Вілсон під назвою «Театральні хайку» (2011), про яку пише «New Orleans Times Picayune», що твори зі збірника є проникливими спостереженнями жінкою-драматургом буденних епізодів, які стисло відтворюють потужні емоції й нестандартні ситуації. Поетичний жанр хайку поєднує візуальне та акустичне, подібно до театральної вистави, основою якою залишається текст драми. У 2014 р. в рамках навчального акторського проекту (м. Денвер) було реалізовано постановку «Загублених», при перших моментах перегляду якої оприявлюється дискурс старіння та його аспект загубленості специфічне функціонування пам'яті у пізній зрілості [4].

Відкритий фінал одноактівки – продовження подорожі дійових осіб до місця призначення – демонструє, з одного боку, невирішений драматичний конфлікт або авторську відмову від «очікуваного рішення» [1, с. 53]. З іншого боку, в рамках літературознавчої геронтології такий фінал пропонує метафору «відкритої дороги», подорожі, що сприяє розвитку персонажів «третього віку» і сприяє мінімізації ейджистської свідомості, зокрема стереотипних уявлень про залежність й малорухомість старості (за Б.Ваксман).

ЛІТЕРАТУРА

1. Асмут Б. Вступ до аналізу драми. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 220 с.
2. Паві П. Словник театру. Львів, Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 640 с.
3. Сонді П. Теорія сучасної драми. Пер. з нім. М. Ліпісівіцького, С. Соколовської. Житомир. Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2015. 132 с.

4. Lost. A showcase of actors studying at The Acting Studio, Denver Colorado.
https://youtu.be/DOy2u8_MYuo

5. Wilson M. Lost. Leading women: plays for actresses II (ed. by Eric Lane and Nina Shengold). N.Y. Vintage Books, 2002. P. 525-537.

Олександр Галич

доктор філологічних наук, професор

Національний університет водного господарства та природокористування

м. Рівне

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛО КІНЦЯ ХІХ СТОЛІТТЯ В МЕМУАРНІЙ РЕЦЕПЦІЇ С. ЄФРЕМОВА

Відомому українському вченому та політичному діячеві С. Єфремову належать мемуари «Про дні минулі», що були вперше надруковані окремим виданням десять років тому, а писалися в 1920 – 1921 роках, коли автор перебував на нелегальному становищі, переховуючись від репресій радянської влади поблизу Києва та й у самому місті до того часу, поки у квітні 1921 року його не амністували. Мемуари виявилися недописаними С. Єфремовим, події в них закінчуються 1906 роком.

Значна частина спогадів С. Єфремова присвячена згадкам про українське село вісімдесятих років ХІХ ст. У ХХ ст. багато українських письменників у мемуарах описували село («Казка мого життя» Б. Лепкого, «Зачарована Десна» О. Довженка, «Моя Минківка» В. Минка, «Зустрічі і прощання»

Г. Костюка тощо). Село для українських письменників – це часто сакральний світ, у якому панує духовність, доброта, справедливість, природа постає одухотвореною та міфологізованою. Хоча мемуари С. Єфремова писалися в час, коли в українській літературі домінував модернізм, їхній автор відстоював позиції реалістичного зображення дійсності, наслідуючи традиції, закладені ще І. Нечуєм-Левицьким і Панасом Мирним.

MOROZ O.	LANGUAGE TEACHER IDENTITY INTERSECT: NARRATIVES OF TWO UKRAINIAN TEACHERS	271
НИКОЛОВА О.	ОБРАЗИ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ XIX СТ. В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ XXI СТ.: НОВІТНІ ФОРМИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ (В КОНТЕКСТІ ТРАДИЦІЙ BIOFICTION)	271
ПАРХОМЕНКО А.	НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ У НІМЕЦЬКОМУ ЩОДЕННИКУ «EINE FRAU IN BERLIN» І АМЕРИКАНСЬКОМУ РОМАНІ «ARDOR»	275
ПЕТРОЧКО Ж.	НАЦІОНАЛЬНІ ЦІННОСТІ ЯК БАЗИС НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	281
PIUSHCH B.	INDIRECT TRANSLATION AND SOFT POWER: A VERBIS AD VERBERA	284
ПОПОВСЬКИЙ А.	КРУТОСЛІВ'Я У ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	289
СКРИПНИК І.	НА ПЕРЕХРЕСТІ СВІТІВ: ПОШУК ІДЕНТИЧНОСТІ У РОМАНІ ЗЕДІ СМІТ «БІЛІ ЗУБИ»	295
СНІГОВСЬКА О. МАЛАХІТІ А.	ЕТНІЧНІ СТЕРЕОТИПИ ГРЕКІВ У СУЧАСНОМУ МОВНОМУ ПРОСТОРИ (НА ПРИКЛАДІ СЛОВНИКА НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ Г. БАБІНЬОТИСА)	298
ТКАШЕНКО А.	THE CONCEPT OF ETHNIC IDENTITY IN CONTEMPORARY CULTURAL STUDIES.	304
ФОМЕНКО О.	ТОПОНІМИ ЯК МАРКЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: KIEV ABO KYIV	307
ШОРИНА Т. АБИСОВА М.	ЗАСТЕРЕЖЕННЯ АНТИУТОПІЇ О. ХАКСЛІ В ДЗЕРКАЛІ КУЛЬТУРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА КРИЗИ ТРАДИЦІЙНИХ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ	312
ЯРЕМЕНКО Н.	СУЧАСНА ПОРТУГАЛЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА У ПОШУКАХ ІДЕНТИЧНОСТІ ПОРТУГАЛЬЦЯ	317

Наукове видання

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В МОВІ І КУЛЬТУРІ

Збірник наукових праць

За заг. ред. О. Г. Шостак

Формат 60x84/16. Ум.-друк. арк. 19,4
Наклад 150 прим. Зам. № 1405-21

Видавець і виготовлювач ТОВ «Талком»

03115, м. Київ, вул. Львівська, 23,

тел./факс (044) 424-40-69, 424-56-26

E-mail: ukraine.vdk@email.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4538 від 17.05.2013.